

ORGANIZÁCIA VELENIA SILÁM A PROSTRIEDKOM NA TERITÓRIU V OBDOBÍ PRÍPRAVY A VEDENIA OBRANNEJ OPERÁCIE

Proces velenia vojskám na teritóriu vojenského okruhu podlieha platným všeobecným zákonitostiam. Predstavuje oblasť riadiaceho procesu, pod ktorým v najobecnejšom význame slova treba chápať ako proces cieľavedomého pôsobenia riadiaceho orgánu na riadený objekt.

V podmienkach vojenského okruhu bude **hlavnou úlohou orgánov velenia:**

- zabezpečiť organizovaný a plánovitý prechod vojsk z mierového stavu na vojnový a ich uvedenie do plnej bojovej pohotovosti,

- zmobilizovať vojská, uviesť ich do stavu najvyššej pohotovosti na plnenie bojových úloh v súlade s ich operačným predurčením,

- plánovať a riadiť presuny vlastných a spojeneckých vojsk po teritóriu vojenského okruhu,

- organizovať a zabezpečiť obranu a ochranu teritória vojenského okruhu,

- organizovať a zabezpečiť obranu a ochranu teritória vojenského okruhu.

Tieto úlohy svojím obsahom vyžadujú zložitý proces riadenia, ktorý plnia orgány velenia na všetkých stupňoch.

Úlohy stanovené pre štáb vojenského okruhu majú svoju špecifiku, ktorá spočíva v tom, že sú odlišné od plnenia úloh poľnými štábmi pri príprave a vedení obrannej operácie. Preto aj samo velenie vojskám bude mať svoje **špecifické zvláštnosti** vyplývajúce z úloh, ktoré plní vojenský okruh v priebehu prípravy a vedenia obrannej operácie frontu.

V súčasných podmienkach, kedy pravdepodobný nepriateľ môže vo veľmi krátkom čase použiť prostriedky hromadného ničenia do celej hĺbky teritória ČSSR a súčasne začať aktívnu bojovú činnosť má veľký význam zabezpečiť **bojovú pohotovosť** vojsk a tak vytvoriť podmienky pre ich prechod z mierového na vojnový stav v krátkych časových lehotách.

Pre zabezpečenie úloh uvádzania vojsk do vysokej bojovej pohotovosti sa teritoriálny štáb okruhu **delí** spravidla na dve časti:

- **hlavná časť**, ktorá môže predstavovať 75 % plánovaného počtu osôb,

- **odlúčená časť**, ktorá môže mať 25 % plánovaného počtu osôb.

Úlohy pri uvádzaní vojsk do bojovej pohotovosti v závislosti od jednotlivých stupňov môže plniť z veliteľského stanovišťa v mierovej posádke alebo mimo nej. V nãvãznosti na stupeň bojovej pohotovosti a plnenie mobilizačných úloh podriadené štãby zväzkov a útvarov, miestnych vojenských správ zabezpečujú velenie z určených **veliteľských stanovišť**.

Úspech splnenia úloh bojovej pohotovosti a mobilizácie vojsk v stanovených časových normách je **závislý od organizovania, zladenia a všestranného zabezpečenia činnosti štãbov a vojsk**. Výrazne sa to prejavuje v oblasti velenia vojskám. Základným predpokladom splnenia všetkých úloh v stanovených časových normách je dôkladná znalosť spracovanej mobilizačnej dokumentácie a neprestajný prehľad o stave plnenia úloh. Z hľadiska včasného začatia činnosti vzrástla úloha **dozorných orgãnov a najmä skupín velenia a riadenia mobilizácie** určených denne bojovým rozdeľovaním na všetkých stupňoch velenia, ktoré sú rozhodujúcim článkom v procese uvádzania vojsk do bojovej a mobilizačnej pohotovosti.

Po dosiahnutí pohotovosti týchto miest preberajú skupiny velenia a riadenia mobilizácie úlohu sledovania, vyhodnocovania, kontroly priebehu mobilizácie a pripravujú stanovené hlãsenia o priebehu mobilizácie. Navrhujú veliteľovi opatrenia pre zabezpečenie splnenia úloh a pre odstrãnenie nedostatkov, ktoré znižujú úroveň plnenia úloh.

Na sledovanie plnenia úloh v stanovených časových lehotách a na poskytovanie konkrétnej pomoci podriadeným veliteľom, štãbom zväzkov, útvarov a miestnych vojenských správ, vysielajú sa z počtu hlavnej a odlúčenej časti teritoriálneho štãbu okruhu **kontrolné skupiny**, ktoré sú čãsne o stave plnenia úloh podriadených informujú veliteľa okruhu.

Sãčinnosťné úlohy s Radou obrany republiky a rezortmi vlády sa riešia prostredníctvom veliteľa okruhu, ktorý je členom Rady obrany republiky a **styčnou skupinou** teritoriálneho štãbu okruhu, ktorá sa vysielala do pracovného orgãnu Rady obrany republiky.

Tãto styčná skupina môže byť v **zložení**:

- veliteľ styčnej skupiny — ZNŠ VO,
- dôstojníci-operačného, spojovacieho, organizačného-mobilizačného, ženijného, tankového automobilového oddelenia,
- dôstojník-operačného oddelenia tyla, oddelenia vojenskej dopravy pre cestné zabezpečenie presunov, oddelenia vojenskej

dopravy tyla pre železničné zabezpečenia presunov.

Styčná skupina rieši spravidla **sãčinnosťné otãzky** podľa plãnu zabezpečenia činnosti vojsk na úseku materiálneho, technického a zdravotníckeho zabezpečenia, úlohy mobilizácie, evakuácie obyvateľstva, odstraňovanie havãrie jadrovej elektrãrny, následkov po hromadných jadrových úderoch nepriateľa, ničenie výsadek, diverzných skupín nepriateľa, zabezpečenie pokoja a poriadku na teritóriu. Tieto úlohy rieši prostredníctvom pracovného orgãnu Rady obrany republiky s rezortmi vlády, Ministerstva vnãtra a životného prostredia, štãbom ľudových milícií.

Na riešenie sãčinnosťných úloh medzi vojenskými okruhmi sú vysielané styčné skupiny zo štãbu vojenských okruhov, ktoré riešia otãzky v oblasti zabezpečenia obrany medzi okruhmi a presunov vlastných a spojeneckých vojsk, odovzdania zmobilizovaných vojsk do zostavy frontu a otãzky materiálneho a technického zabezpečenia.

Za riadenie presunov na teritóriu vojenského okruhu zodpovedã **veliteľ okruhu** a po všetkých stránkach ich zabezpečuje náčelník tyla prostredníctvom oddelenia vojenskej dopravy a podriadených náčelníkov KSVD.

Výkonnými orgãnmi riadenia cestnej dopravy sú KSVD, ktoré majú celý systém výkonných orgãnov teritoriálnej poriadkovej služby. Tãto pôsobí v prospech všetkých vojsk, ktoré sa presunujú po vyhradených cestách teritória okruhu. Teritoriálna poriadková služba je rozvinovaná v rámci krajov. Za jej organizáciu, rozmiestnenie a činnosť zodpovedã v obvode kraja náčelník KSVD. Sú mu **podriadené**:

- kontrolné poriadkové stanovišãia [KPS],
- cestné poriadkové prãpory (silpořpr),
- pohyblivé skupiny riadenia cestnej piemávky (PSRSP),
- jednotky VB — operatívne podriadené prostredníctvom KSZNB.

Náčelník KSVD obsadzuje svoje VS, odkiaľ má zabezpečené spojenie k podriadeným kontrolným poriadkovým stanovišãiam a na veliteľské pozorovacie stanovišãia cestného poriadkového prãpору. Má zabezpečené stále rádiové spojenie a zriadene linkové spojenie.

Velenie vojskám za presunu po teritóriu okruhu sa zabezpečuje prostredníctvom rozvinutej siete teritoriálnej poriadkovej služby.

Velitelia presunujúcich sa vojsk sú povinní zabezpečiť styk a nadviazať sãčin-

nosť s náčelníkom KSVD alebo s veliteľom cestného poriadkového práporu.

Veliteľ okruhu na svojom VS vytvára **skupinu pre riadenie presunov** vojsk po teritóriu okruhu. Veliteľom tejto skupiny je jeden zo zástupcov veliteľa okruhu alebo ZNS (ZNOO). V skupine sú príslušníci oddelenia vojenskej dopravy tyla, dôstojník operačného, spojovacieho, chemického, oddelenia PVO, oddelenia tankovej automobilovej služby a vševojskového tyla.

Na východiskové miesta, dôležité regulačné čiary sa vysielajú kontrolné skupiny, ktoré sa v súčinnosti s orgánmi teritoriálnej poriadkovej služby účastnia na riadení presunov. Informujú o situácii presunujúcich sa vojsk skupinu riadenia presunov na VS vojenského okruhu a navrhujú veliteľovi okruhu (podľa konkrétnej situácie) opatrenia na odstránenie nedostatkov, ktoré sa vyskytujú na osách a narušujú presuny vojsk.

Pre velenie je využitá spojovacia sústava poriadkovej služby a pomocných spojovacích uzlov, navzájom prepojených smerovými spojovacími prostriedkami, s využitím retranslačných staníc a podľa potreby aj stálej spojovacej siete.

Pre zabezpečenie presunov **spojeneckých zväzkov** a riešenie súčinnostných otázok je vytváraná **styčná skupina**, ktoré môže mať toto zloženie:

— veliteľ: — dôstojník operačného oddelenia,

— členovia: — dôstojník politickej správy, spojovacieho oddelenia, oddelenia železničného vojska, oddelenia tankovej a automobilovej služby, oddelenia vojenskej dopravy, PHM, tankovej a automobilovej inšpekcie.

Táto skupina je spravidla vybavená rádiovou stanicou, pomôckami pre velenie a na riešenie otázok technického, materiálneho a zdravotníckeho zabezpečenia presunov.

Informuje veliteľa okruhu prostredníctvom skupiny riadenia presunov o stave presunujúcich sa spojeneckých vojsk a zabezpečuje ich požiadavky.

Velenie silám a prostriedkom pre zabezpečenie ochrany a obrany teritória vojenského okruhu priamo podriadeným vojskám sa zabezpečuje prostredníctvom podriadenosti.

Vojská vojenského okruhu, ktoré sú vyčlenené do **prikrytia štátnej hranice** vykonávajú súčinnosť s brigádou PS v čase plánovania úloh na stupni štáb vojenského okruhu — štáb zväzku PS, a to v oblasti prieskumu, prechodu jednotiek PS do podriadenosti zväzkov a útvarov ČSLA,

v otázkach materiálneho, výbrožného, technického a zdravotníckeho zabezpečenia, organizácie velenia a zabezpečenia bojovej činnosti jednotiek PS. Úlohy zaujímavá určeného pásma, budovania obrany a vedenia obranného boja môžu byť riešené na stupni zväzkov a prápor PS.

Velenie jednotkám vyčleneným do prikrytia sa spravidla zabezpečuje prostredníctvom priamej podriadenosti (okruh — divízia), alebo prostredníctvom operačnej skupiny vojenského okruhu, ktorá je umiestnená na VS divízie.

Velenie nevojským silám a prostriedkom, ktoré sa účastnia na zabezpečovaní ochrany a obrany teritória sa uskutočňuje prostredníctvom Rady obrany republiky, štábom ľudových milícií, štábom CO republiky a Ministerstvom vnútra a životného prostredia, podľa stupňa podriadenosti nevojských síl.

Súčinnosť úloh je účelné plánovať v čase mieru vo všetkých oblastiach materiálneho, technického, zdravotníckeho a dopravného zabezpečenia, ničenia vzdušných výsadvok a diverzných skupín, zabezpečenia pokoja a poriadku, odstraňovania havárie jadrovej elektrárne, hromadných jadrových úderov nepriateľa, účasti vojenských síl na záchranných a likvidačných prácach.

Pri vedení operácie a boja sa súčinnosť úloh konkretizujú a podľa situácie zabezpečujú.

Úlohy ochrany a obrany teritória vojenského okruhu sú riešené komplexne počítajúc plánovaním a riešením konkrétnych úloh zabezpečenia a ochrany teritória okruhu.

Z celého komplexu opatrení pre ujasnenie podstaty velenia treba si uvedomiť, že plnenie každého z týchto opatrení predstavuje proces zhromažďovania údajov o stave pohotovosti podriadených jednotiek a v zhode s týmto stavom veliteľ rozhoduje a stanovuje úlohy vykonávateľom.

Veliteľ vojenského okruhu zhromažďuje (prostredníctvom svojho štábu a osobnou kontrolou a spolupôsobiacich štábov, Rady obrany republiky a velenia nevojských síl na teritóriu okruhu) správy o situácii na teritóriu a u vojsk, ktoré sú v celom komplexe podkladom pre jeho rozhodovací proces.

V procese plánovania a riešenia konkrétnej situácie na teritóriu okruhu, zhromažďovania správ o reálnom stave a situácii vojsk, odôvodnené rozhodnutie k danej situácii a stanovenie úloh vykonávateľom je tým hlavným a všeobecným akéhokoľvek opatrenia, mechanizmom funkcie velenia pre udržanie vysokej bojovej

pohotovosti vojsk na plnenie stanovených úloh.

Prijatie rozhodnutie zodpovedá všeobecne známej činnosti, preto sa o ňom nebudem zmlievať.

Po prijatí rozhodnutia pokračuje plánovanie, organizácia plnenia úloh, boja a súčinnosť, ktorá je jednou z najdôležitejších súčastí plánovania boja.

Podriadeným vojskám sa doručujú predbežné bojové nariadenia pre ich orientáciu na bojovú činnosť a bojové nariadenia, ktoré sú základom pre plánovanie.

Pre zabezpečenie velenia sa v plnom rozsahu rozvíja spojovacia sústava. Preberajú sa spojovacie siete Federálneho ministerstva dopravy a spojov. Postupne sa aktivujú rádiové a smerové prostriedky spojenia pri uvádzaní vojsk do jednotlivých stupňov bojovej pohotovosti a pri začatí bojovej činnosti na teritóriu okruhu.

Celý proces plánovania a organizácie boja je spravidla konkretizovaný v **metodikách práce štábov**. V ňom sú zakotvené všeobecné zásady plánovania aj súčinnosti v štábe a plnenie konkrétnych úloh ochrany a obrany teritória.

V podmienkach teritoriálneho štábu okruhu je spravidla metodika rozpracovaná na plnenie hlavných a rozhodujúcich úloh, ktoré konkretizujú prácu hlavných funkcionárov, veliteľov druhov vojsk, náčelníkov špeciálnych vojsk a služieb.

V každej metodike treba dodržať všeobecné zákonitosti rozhodovacieho procesu, t. j. ujasnenie úlohy a zhodnotenie situácie, stanovenie zámyslu plnenia úlohy, prijatie rozhodnutia, stanovenie úloh podriadeným, riešenie spôsobu súčinnosti a velenia, plánovanie úloh a súčinnosť.

Časové a obsahové plnenie častkových úloh rozhodovacieho procesu musí vychádzať zo súčasných tendencií vo velení. Spravidla bude závisieť od rozsahu úlohy a času, ktorý bude mať teritoriálny štáb okruhu na jej vykonanie.

Metodika teritoriálneho štábu okruhu môže obsahovať metodiky práce veliteľa a štábu vojenského okruhu pri:

- plánovaní ochrany a obrany teritória okruhu,
- riešení situácie na teritóriu (plnení nariadení FMNO),
- plnení pravidelných denných úloh,
- odstraňovaní následkov havárie jadrovej elektrárne, havárie chemických závodov s výronom nebezpečných škodlivín,
- odstraňovaní následkov hromadného jadrového úderu nepriateľa.

Časový rozsah práce veliteľa a štábu vojenského okruhu je spravidla nasledovný:

- ujasnenie úlohy a zhodnotenie situácie a prijatie zámyslu plnenia úlohy — 5 hodín,
- príprava a vydanie rozhodnutia — 12 hodín,
- splánovanie a spracovanie dokumentov — 24 hodín.

U metodiky práce veliteľa a štábu vojenského okruhu pri **riešení situácie na teritóriu** (odstraňovanie následkov havárie jadrovej elektrárne a následkov po hromadných úderoch nepriateľa) spravidla na: prípravu a prijatie zámyslu sú plánované 2–3 hodiny, prípravu a vyhlásenie rozhodnutia 5–6 hodín, rozpracovanie rozhodnutia a doručenie úloh 10–12 hodín.

Metodika práce štábu je súčasne rozpracovaná v metodikách práce oddelení, skupín a jednotlivcov.

Za brannej pohotovosti štátu treba počítať s tým, že súbežne bude teritoriálny štáb okruhu plniť niekoľko úloh. Preto sa zákonite ukazuje nevyhnutnosť **rozdeliť štáb okruhu do pracovných skupín**. V oddeleniach (skupinách) určí, kto konkrétne bude plniť určené úlohy v jednotlivých pracovných skupinách. Tieto skupiny môžu plniť niekoľko úloh súbežne, ako napr.: riadiť dokončovanie mobilizácie, presuny vojsk, vyhodnocovať následky po havárii jadrovej elektrárne, chemických závodov a výronu nebezpečných škodlivín, alebo vyhodnocovať následky po hromadných jadrových úderoch nepriateľa.

Tieto pracovné skupiny riadia zodpovední funkcionári teritoriálneho štábu okruhu, pracujú súbežne s celým štábom podľa osobitnej metodiky práce, ktorá nadväzuje na metodiku práce štábu. Skupina podrobne vyhodnocuje situáciu, ktorá vznikla a navrhuje veliteľovi opatrenia pre splnenie úloh a riešenie situácie u vojsk a na teritóriu okruhu. Vyhodnotenie a návrh využíva veliteľ teritoriálneho štábu okruhu ako podklad pre prijatie zdôvodneného rozhodnutia.

U teritoriálneho štábu okruhu sú to spravidla tieto **pracovné skupiny**:

- riadenie presunov vojsk po teritóriu,
- vyhodnotenie následkov havárie reaktora jadrovej elektrárne,
- riadenie odstraňovania následkov havárie reaktora jadrovej elektrárne,
- vyhodnocovanie následkov po hromadných jadrových úderoch nepriateľa,
- odovzdanie zmobilizovaných vojsk do podriadenosti frontu.

Práca v skupinách vyžaduje dokonalú teoretickú a praktickú pripravenosť príslušníkov štábu na riešenie konkrétnych úloh, a to už v čase mieru. Ďalej treba pripraviť potrebnú dokumentáciu a pomôcky. V priebehu plnenia úloh je veľmi dôležité využívať výpočtovú techniku, formalizovanú dokumentáciu, a tak vytvárať

podmienky pre včasné plnenie úloh, pre zefektívnenie a racionalizáciu práce. Vedúcich skupín určovať skúsených odborne pripravených pracovníkov, ktorí sú schopní riadiť prácu, pripravovať veliteľovi vojenského okruhu reálne a zdôvodnené návrhy a zabezpečiť včasné spracovanie príslušných podkladov a dokumentácie.

Zložité podmienky prípravy a vedenia obranných operácií, náročné úlohy zmobilizovania vojsk, zabezpečenia ich presunu po teritóriu vojenského okruhu pri súčasnom plnení úloh obrany a ochrany teritória okruhu, kladú podstatne vyššie nároky na prácu veliteľov a štábov. Tieto úlohy vyžadujú, aby orgány velenia hľadali ďalšie cesty operatívosti, spoľahli-

vosti a utajenia velenia, zdokonaľovania organizačných foriem a metód práce veliteľov, štábov na novom technickom základe v podmienkach teritoriálneho velenia. Preto treba zvýšiť požiadavky na skvalitnenie foriem a metód operačnej, technickej a odbornej prípravy veliteľských a štábných kádrov.

Upozornění čtenářům

V časopise Vojenská mysl předpokládáme v roce 1989 v rubrice VOJENSKÉ UMĚNÍ uveřejňovat články zvláště k tematice **odrážení agrese, přípravy a vedení obranných operací (bojů), přechodu k aktivní činnosti vojsk** a použití jednotlivých druhů vojsk a služeb v těchto operacích (bojích).

V této spojitosti žádáme dopisovatele a čtenáře, aby **vyjádřili své názory** na současné aktuální problémy v člancích převážně diskusního charakteru a **současně zasílali redakci požadavky na vysvětlení nejasných otázek**, které souvisí s touto a další tematikou. Redakce ve spolupráci s redakční radou zajistí vhodné autory a odpoví na tyto dotazy na stránkách našeho časopisu.

Redakce časopisu Vojenská mysl
